

1627-74

Natuurtoets oostelijke ontsluiting IJburg

Gemeente Amsterdam

Dienst Ruimtelijke Ordening

Planteam Openbare Ruimte, Groen en Stadsecologie
Januari 2008

Bijlage bij MER IJburg 2^e fase en OOIJ

Nr 24

Inhoud

1. Samenvatting	4
2. Inleiding	5
3. Wettelijk kader	8
4. Beschrijving van deelgebieden	12
5. Inventarisatie	15
6. Effecten van het plan op de aanwezige flora en fauna	18
7. Ontheffing, compensatie en mitigatie	21
8. Conclusies	26
Bijlage 1 Lijst van waargenomen soorten per deelgebied	27
Bijlage 2 Doorwerking per bestemmingsplan	29

1. Samenvatting

De Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg sluit over de Diemervijfhoek via een brug over het Amsterdam-Rijnkanaal aan op de A1 via de Afrit Diemen en de A9 via het Knooppunt Diemen. Deze natuurtoets betreft het gebied vanaf de Overdiemerweg tot aan de aansluiting op de A1-A9 en werkzaamheden bij de afrit Diemen.

In verband met voorbereidende werkzaamheden voor de ontsluitingsweg (het omleggen van de 150 kV-kabel) is voor het deel aan de noordoostkant van het Amsterdam-Rijnkanaal in december 2004 een natuurtoets uitgevoerd om vast te stellen voor welke soorten er ontheffing moest worden aangevraagd voor de voorgenomen ingrepen. Onder voorwaarden is voor ringslang, kleine modderkruiper, rietorchis en moeraswespenorchis in maart 2005 ontheffing verleend. Voor de waterspitsmuis was ook ontheffing aangevraagd, maar deze is niet verkregen, omdat niet onomstotelijk is vastgesteld dat deze soort in het plangebied voorkomt. Na de eerste werkzaamheden is dit deel van het plangebied ongeschikt geworden voor ringslang en waterspitsmuis en dat is nog steeds zo.

Aan de noordoostkant wordt evenwijdig aan het Amsterdam-Rijnkanaal ruimte gereserveerd voor de opbouw van de brug. Dit terrein, een stukje vroegere veenweide, is na de aanleg van de centrale verrijgd en dicht begroeid geraakt met bomen en struiken. Door de relatieve rust is dit een goed gebied voor diverse vogelsoorten. Na voltooiing van de werkzaamheden wordt in dit deel van het gebied de natuur hersteld.

Aan de zuidwestkant wordt een deel van de moerasontwikkeling en jonge bosaanplant in het recreatiegebied Overdiempolder doorsneden. Ten zuidwesten van het Amsterdam-Rijnkanaal behoort het gebied tot de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Verlies aan oppervlakte en kwaliteit dient volgens de Nota Ruimte gecompenseerd te worden. Hiervoor zijn in deze toets maatregelen voorgesteld; deze zijn overgenomen in het Inrichtingsplan. Over de compensatie is overleg met de Provincie gevoerd. De Provincie is akkoord. Deze maatregelen zijn vooral gericht op het verbeteren van de leefomstandigheden van de ringslang, opdat het duurzaam voortbestaan van de populatie niet in gevaar komt. Er worden Fauna-uitredplaatsen aan beide kanten van het Amsterdam-Rijnkanaal aangelegd, er wordt een natte verbinding in westelijke richting aangelegd, de weg wordt onbetreedbaar gemaakt voor de ringslang en andere dieren en de taluds krijgen een op de ringslang afgestemde inrichting en beheer.

Vogelrichtlijngebieden IJmeer en Naardermeer liggen in de nabijheid van het plangebied. De aanleg van de Oostelijke ontsluitingsweg, vanaf de Overdiemerweg tot aan de aansluiting op de A1/A9 en de werkzaamheden aan de afrit Diemen zullen geen significante gevolgen hebben voor deze Natura-2000gebieden. Voor de herziening van het bestemmingsplan is dan ook geen goedkeuring van de Provincie nodig op grond van de Natuurbeschermingswet.

Als gevolg van de AMvB van 23 februari 2005 moet voor de volgende soorten ontheffing aangevraagd worden van de Flora- en faunawet:

- de ringslang (*Natrix natrix*, tabel 3 AMvB) en de
- kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*, tabel 2 AMvB).

Voor de andere beschermde soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Gedurende de broedtijd zijn de nesten beschermd, daarbuiten niet. Door bij de planning en de uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezige vogels en andere dieren kan de schade aan de natuur beperkt blijven.

2. Inleiding

Aanleiding

Voor de verkeersafwikkeling op IJburg is een ontsluitingsroute vanaf de oostelijke kant van de eilanden nodig. Het eerste deel, vanaf het Haveneiland, over de Diemervijfhoek tot aan de Overdiemerweg is al aangelegd en in gebruik voor werkverkeer.

Deze natuurtoets betreft de tweede fase van de weg, de aansluiting op de A1 bij de afrit / aansluiting Diemen. De derde fase behelst een boogviaduct (over de A1) vanaf de Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg náár de A9. Voor dit boogviaduct is een separate natuurtoets opgesteld.

De start van de aanleg van de tweede fase, i.e. het gedeelte vanaf de Overdiemerweg tot aan de aansluiting op de A1, is gepland in 2009; de ingebruikname van deze aansluiting op de A1 is gepland in 2012¹. De start van de derde fase, het boogviaduct, is in 2010. Na voltooiing kan in 2013 het boogviaduct in gebruik genomen worden, waarmee ook een directe aansluiting vanaf de A9 naar de Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg een feit zal zijn.

Doel

Deze natuurtoets is opgesteld om te kunnen beoordelen of een ontheffing Flora- en faunawet nodig is, als onderbouwing voor wijziging van het bestemmingsplan Buitengebied Diemen die voor het plangebied moet worden opgesteld, en ten behoeve van het onderdeel Natuur in de MER IJburg 2° fase en Oostelijke Ontsluiting IJburg.

Er is een inventarisatie van de in het gebied en directe omgeving voorkomende beschermde soorten uitgevoerd in relatie tot hun biotoop. Er volgt een analyse van de mogelijke effecten van de uitvoering van het project op beschermde soorten en hun leefgebied en er volgt een advies over het al dan niet aanvragen van een ontheffing op de Flora- en faunawet voor de voorgenomen ingrepen, met bijbehorende mitigerende en compenserende maatregelen.

Eerdere natuurtoetsen

Voor het zuidwestelijke deel van de Oostelijke ontsluitingsweg van IJburg is in december 2003 een natuurtoets gemaakt. Het betreft het tracé tussen het Amsterdam-Rijnkanaal en het Knooppunt Diemen. Deze natuurtoets was uitgevoerd op basis van het geplande tracé ten behoeve van de MER en was niet gericht op de uitvoering, er was geen rekening gehouden met de inrichting van (tijdelijke) werkgebieden. Later is het werkgebied er in opgenomen. Ten opzichte van de eerste toets is de weg iets breder geworden in verband met een reservering voor de Zuid-Tangent.

Voor de noordoostelijke kant is in verband met voorbereidende werkzaamheden (omleggen 150 kV-leiding) in december 2004 een natuurtoets gemaakt met het doel ontheffing Flora- en faunawet aan te vragen voor de werkzaamheden (voorbereiding en uitvoering). Deze toets was gericht op de uitvoering en is gebruikt voor de aanvraag van een ontheffing Flora- en faunawet voor aanleg van de weg, een tracé voor een kabel en het werkterrein. Voor de werkzaamheden is op 16 maart 2005 een ontheffing

¹ Het streven is om tijdens de tweede fase ook de aansluiting vanaf de A9 náár de Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg te realiseren. Dit kan op een relatief eenvoudige wijze, in tegenstelling tot de aansluiting van de Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg naar de A9, waarvoor in de derde fase een boogviaduct gerealiseerd zal worden.

verleend van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 voor moeraswespenorchis en rietorchis en van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 10 en 11 voor kleine modderkruiper en van de artikelen 10 en 11 voor de ringslang. De ontheffing is vijf jaar geldig. Voor de waterspitsmuis is geen ontheffing verleend, omdat het voorkomen van deze soort niet onomstotelijk is vastgesteld. Wanneer de waterspitsmuis tijdens werkzaamheden wel wordt aangetroffen dient onmiddellijk een aanvraag tot ontheffing ingediend te worden. Tot het moment van verlening van ontheffing kunnen geen werkzaamheden plaatsvinden welke tot overtreding van verbodsbepalingen leiden ten aanzien van de waterspitsmuis.

Aan de ontheffing zijn specifieke voorwaarden verbonden. Hieronder staan degene, die niet specifiek met mitigatie te maken hebben:

- De toegankelijkheid van de weg dient, met name voor ringslangen, door fysieke maatregelen belemmerd te worden. De weg dient 60 cm verhoogd te worden ten opzicht van het maaiveld.
- De berminrichting en het beheer hierop volgend dienen gericht te zijn op het creëren van een optimaal leefmilieu voor de ringslang.
- Er dienen passende faunapassages opgenomen te worden in het wegtracé om de verbinding van leefgebieden aan weerszijden van de oostelijke ontsluitingsweg te garanderen.
- Bij de realisatie van de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal dient tegelijkertijd de realisatie van faunauittreedplaatsen (FUP's) plaats te vinden aan beide oevers van het kanaal.

In juli 2006 is de toets geactualiseerd en aangepast, zodat deze ook voor wijziging van het Bestemmingsplan Buitengebied Diemen, die voor het plangebied moet worden opgesteld, en voor de onderbouwing van het onderdeel natuur in de MER IJburg 2e fase en Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg gebruikt kan worden.

In januari 2008 is de natuurtoets op enkele punten aan de actualiteit aangepast.

Ook voor het tracé van de Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg tussen de A1 en de A9 (via het zogenaamde boogviaduct) is een natuurtoets opgesteld.

Inrichtingsplan

Voor het gehele tracé van de Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg is een Inrichtingsplan opgesteld. In het hoofdstuk Landschap, Natuur en Ecologie worden voor wat betreft de inrichting met betrekking tot natuur en ecologie de volgende randvoorwaarden en uitgangspunten genoemd:

- * De inrichtingsmaatregelen richten op de aanwezige ringslangpopulatie;
- * Rietzone en water dat moet verdwijnen compenseren;
- * De toegankelijkheid van de weg voor dieren door fysieke maatregelen belemmeren;
- * Taluds als leefgebied van de ringslang inrichten en beheren.

Werkwijze

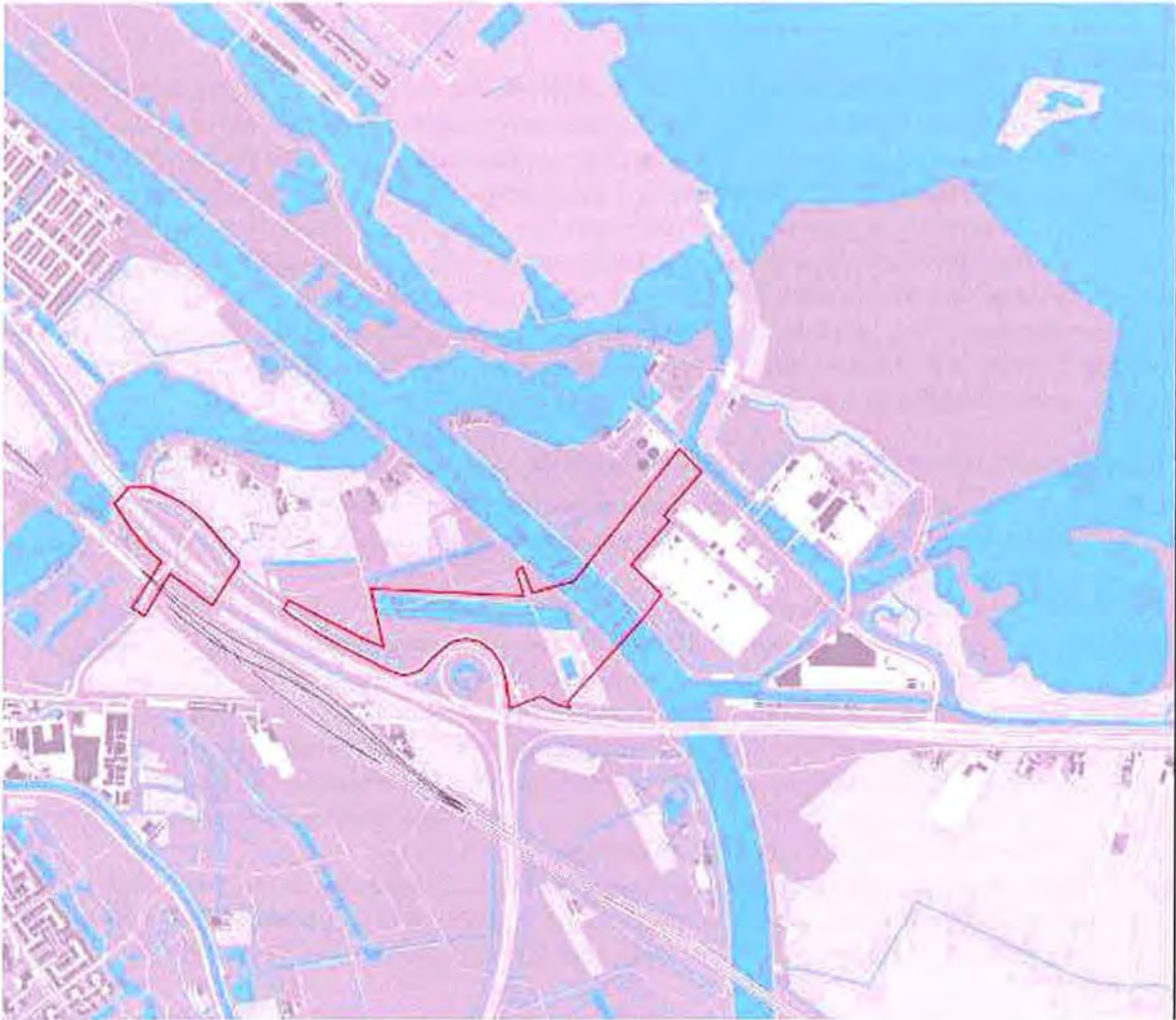
In deze natuurtoets worden de plannen getoetst aan bestaande natuurwetgeving en natuurbeleid (de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Hoofdgroenstructuur). De in het plangebied aanwezige groene gebieden worden beschreven, met de aanwezige soorten en de relatie tot hun biotoop. Hiervoor zijn gegevens uit de Ecologische Atlas Amsterdam gebruikt.

Waarnemingen voor de Ecologische Atlas Amsterdam worden sinds 1985 het hele jaar door verzameld.

Soorten van het Amsterdamse soortenbeleid hebben hierbij prioriteit. Hieronder vallen alle door de Flora- en faunawet beschermde soorten, die in Amsterdam en omgeving voorkomen. Extra aandacht wordt geschonken aan het voorkomen van soorten van tabel 3 AMvB: ringslang, Noordse woelmuis, waterspitsmuis en rugstreepad. In 2004, 2005, 2006 en 2007 is het plangebied regelmatig bezocht, waarnemingen waren vooral gericht op broedvogels en de ringslang.

Afbakening

Deze natuurtoets beperkt zich tot de consequenties van de ingreep voor de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur in het plangebied van Oostelijke Ontsluitingsweg IJburg tussen Overdiemerweg en knooppunt Diemen en de afrit Diemen. Het wordt begrensd door de Diempolderweg aan de Noordzijde, aan de westzijde door de op- en afritten van de A1 richting Diemen Noord, aan de zuidzijde door het spoorviaduct (en een deel van de weteringweg) en aan de oostzijde door de op- en afritten van de A1 richting Muiden.

Grenzen plangebied

3. Wettelijk kader

Wettelijk kader

Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000

Vogelrichtlijngebieden in de nabijheid zijn: het Naardermeer en vooral het IJmeer. Deze gebieden maken deel uit van de Europese ecologische hoofdstructuur (Natura 2000). Het Plangebied bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszone (SBZ). De SBZ is gericht op een aantal specifieke watervogels, die hun rustgebieden op het water hebben.

Soortbescherming

Uit de Flora- en faunawet kunnen we de voor dit advies relevante artikelen als volgt samenvatten: Artikel 2 behandelt de algemene, voor iedereen geldende zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Lid 2 stelt dat handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat men de nadelige gevolgen voor de natuur kan weten of vermoeden, voorkomen moeten worden. Voor zover die gevolgen niet voorkomen kunnen worden moeten de effecten van die handelingen worden beperkt of ongedaan gemaakt. Artikelen 8 tot en met 13 zijn verbodsbepalingen waarin de mogelijk nadelige handelingen worden genoemd met betrekking tot planten en dieren in hun natuurlijke leefomgeving. Het betreft zowel evident nadelige handelingen, zoals doden of vernielen van nesten, als indirect nadelige handelingen, zoals aantasting van de leefomstandigheden, verstoring of verontrusting.

Par. 1 Bepalingen betreffende planten op hun groeiplaats

art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Par. 2 Bepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving

art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

art. 10 Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.

art. 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

art. 13 Het is verboden planten of producten van planten, of dieren (...) behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort (...) te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren (...) of onder zich te hebben.

Artikel 75 gaat over de mogelijkheden van vrijstelling of ontheffing. Vrijstelling of ontheffing van de verbodsbepalingen kan op verschillende grond worden verleend. De beoordeling van de aanvraag vindt plaats op grond van:

- De zorgvuldigheid waarmee de aanvrager van de ontheffing het behoud van de beschermde soorten heeft afgewogen tijdens de planvorming.
- De beschermingsstatus van de soort.

Voor een ontheffingaanvraag voor de soorten uit tabel 3 en voor vogels is een uitgebreide toets nodig.

Deze bevat de volgende drie criteria:

1. er is geen andere bevredigende oplossing;
2. er is een dwingende reden van groot openbaar belang
3. doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;

Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling wordt ook getoetst op het criterium:

- de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Ontheffing kan voor een periode van vijf jaar worden aangevraagd.

Aan de ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden die betrekking hebben op mitigerende maatregelen of compensatie.

De AMvB onderscheidt drie beschermingsregimes en niet beschermde soorten. Voor vogels geldt een apart regiem. Dit betekent het volgende:

Tabel 1	Algemene soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 2	Overige soorten (inclusief alle vogels)	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen, mits er voor de uitgevoerde activiteiten een gedragscode is afgesproken met het Ministerie van LNV
Tabel 3	Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn/Bijlage 1 AMvB	Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode.
Vogels		Voor vogels geldt een afzonderlijk beschermingsregiem. Gedurende de broedtijd zijn nesten beschermd. Voor enkele soorten geldt het nest als een vaste verblijfplaats, dit is ook buiten het broedseizoen beschermd.

Bestendig beheer en onderhoud wil zeggen, dat de activiteiten bestaan uit de **voortzetting** van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie.

Beleidskader.

PEHS

Het plangebied ligt gedeeltelijk in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Provincie heeft de EHS verder uitgewerkt tot PEHS. Dit gebied is door de provincie als 'CULTUUR NATUUR' gedefinieerd: agrarisch gebied met bijzondere natuurwaarden en kleine natuurreservaten, landgoederen en recreatiegebieden. Door de aanleg van dit deel van de Oostelijke ontsluitingsweg gaat oppervlakte van de EHS verloren. Hoewel de EHS ter plekke van het plangebied al behoorlijk versnipperd is, wordt de kwaliteit van het gebied door versnippering en verstoring wel verder aangetast. Er zijn regels om dit verlies te compenseren.

EHS in de omgeving van het plangebied (Provincie Noord-Holland 2007)

De Nota Ruimte, in werking getreden op 27 februari 2006, zegt het volgende over de Ecologische Hoofdstructuur en compensatie: 'Wanneer een ingreep onvermijdelijk blijkt, dan is in dat geval de initiatiefnemer van het plan (...) verantwoordelijk voor realisatie van mitigerende maatregelen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen en waar dit niet volstaat, de resterende effecten te compenseren. Het bevoegd gezag dat verantwoordelijk is voor het opleggen van compensatieverplichtingen ziet er op toe dat de initiatiefnemer daadwerkelijk compenseert. Aan compensatie worden de volgende voorwaarden gesteld:

- geen netto-verlies aan waarde, voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang;
- compensatie aansluitend of nabij het gebied, onder de voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat. (...)
- Indien fysieke compensatie aansluitend of nabij het gebied onmogelijk is, door compensatie door de realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden, dan wel door fysieke compensatie verder weg van het aangetaste gebied;

- indien zowel fysieke compensatie als compensatie door kwalitatief gelijkwaardige waarden redelijkerwijs onmogelijk is, wordt financiële compensatie geboden. Deze wordt in het door rijk en provincies beheerde Nationale Groenfonds gestort, maar blijft gelabeld aan de betrokken ingreep;
- het tijdstip van het besluit over de ingreep is ook het tijdstip waarop besloten wordt over de aard, wijze en het tijdstip van mitigatie en compensatie;
- (..)

Soorten van de Rode lijsten

Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. Bij de lijst met waargenomen soorten bij 'Inventarisatie' is de codering van de Rode lijst opgenomen. De kwetsbaarheid van een soort speelt een rol bij de beoordeling van een ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet. Voor een beschermde soort van de Rode lijst is de afweging diepgaander.

4. Beschrijving van deelgebieden

Algemeen

De omgeving van het onderzoeksgebied wordt doorsneden door verschillende soorten infrastructuur: het Amsterdam-Rijnkanaal, de snelwegen A1 en A9 en een spoorlijn. Deze opdeling veroorzaakt versnippering van het landschap en daardoor isolatie van de verschillende populaties in de deelgebieden. Hierbij is het Amsterdam-Rijnkanaal voor bijna alle grondgebonden dieren een onneembaar obstakel. Ook de snelwegen zijn een grote barrière: langs het kanaal is er wel de mogelijkheid voor dieren om van het ene naar het andere gebied te komen, een goede faunapassage langs het Amsterdam-Rijnkanaal onder de A1 ontbreekt echter.

Het zuidwestelijk deel van het onderzoeksgebied bevindt zich in een overgangsfase. Dit deel van de Overdiempolder was tot voor kort nog agrarisch land, in gebruik als weiland. Het gebied wordt nu door Groengebied Amstelland beheerd en is getransformeerd tot recreatiegebied c.q. natuurgebied. Het gebied is ruiger en gevarieerder geworden. Vroeger was dit deel van het onderzoeksgebied goed voor weidevogels. Door de aanleg van het bos zijn deze soorten uit het plangebied verdwenen. Hiervoor in de plaats zijn de rietzangvogels verschenen. Alhoewel het gebied in een overgangsfase verkeert is de dynamiek gering. Vlak boven het Knooppunt Diemen loopt in oost-west richting een rechthoekige moerasstrook van 700 meter lang en 70 meter breed. Het geplande tracé doorsnijdt deze natte natuurontwikkelingszone. Het gebied is ingericht ten behoeve van recreatie, er zijn onder andere fiets- en wandelpaden.

Bos en werkterrein bij Centrale Diemen

Dit gedeelte van het werkgebied bestond uit veenmoeras, dicht begroeid met braam, zwarte els en veel wilgensoorten. Het plangebied ligt achter en naast de centrale en is vrijwel niet toegankelijk en daarom een rustige plek voor veel dieren. Parallel aan het Amsterdam-Rijnkanaal loopt een sloot, drie zijslotjes sluiten er op aan en doorsnijden het stukje veenmoeras. Vanwege de rustige ligging en de aanwezigheid van dicht struikgewas zijn er veel zangvogels.

Langs de Overdiemerweg staat een rij vitale populieren. Langs de weg langs het Amsterdam-Rijnkanaal staat een rij knotwilgen en essen.

Een deel van het toekomstige tracé is ooit met zand opgehoogd (in verband met de voorgenomen bouw van een kerncentrale).

De eerste werkzaamheden stonden voor maart/april 2005 gepland en zijn inmiddels uitgevoerd. In augustus 2005 is er zand op het tracé gestort. Juni 2006 was het terrein begroeid met ruigtevegetatie. Na de eerste werkzaamheden was er geen geschikt biotoop meer voor de waterspitsmuis. Ook in 2007 lag het terrein braak en is het verder verruigd.

Jong bos van recreatiegebied Overdiempolder

Het bos van het recreatiegebied Overdiemen is nog zeer jong. Ter hoogte van de Oostelijke Ontsluiting bestaat het vooral uit zwarte elzen van ongeveer drie meter hoogte. Het bosgedeelte vormt een biotoop voor bosmuis, maar biedt weinig dekking voor zangvogels van jong bos.

Moeras- rietstrook van recreatiegebied Overdiemerpolder

De natte strook is zeer geschikt als foerageergebied voor de ringslang, diverse soorten amfibieën, rietzangvogels, vissen en libellen. In een bij een veldbezoek aangetroffen muskusrattenvol bevonden zich, behalve een muskusrat, drie snoeken, een zeelt en vier Amerikaanse rivierkreeften. Het water is leefgebied voor de kleine modderkruiper.

De plaats waar de ontsluitingsweg op A1/A9 gaat aansluiten.

Talud en bos bij de afrit Diemen

Het gebied betreft een kleine smalle strook tussen spoorlijn en snelweg, begroeid met bomen en struiken, een sloot, taluds van snelweg en spoorlijn. De taluds van de spoorlijn en de spoorlijn zelf functioneren als ecologische verbinding voor grondgebonden soorten.

Ecologische verbindingen

De route langs de zuidoever van het Amsterdam-Rijnkanaal is van belang als ecologische verbinding binnen het onderzoeksgebied (heeft geen formele status in het kader van de PEHS).

Het tracé van de ontsluitingsweg ligt nabij een belangrijke ecologische verbinding uit de PEHS: de route vanuit het Diemberbos naar De Diemen en verder stadinwaarts. De Diemen maken deel uit van de zogenaamde Natuurboog, de ecologische verbidingszone tussen polder De Ronde Hoep en het IJmeer. Door de aanleg van deze verbinding kunnen aan oevers gebonden diersoorten zich beter van het ene kerngebied naar het andere verplaatsen.

Een goede natte verbinding tussen de rietzone in het plangebied naar de ecologische verbinding Natuurboog ontbreekt(nog), alhoewel de afstand relatief kort is. Voor niet aan water en oevers gebonden dieren is de verbinding goed.

Over land, langs oevers en door het water kunnen soorten het plangebied bereiken.

Natuurdoeltypen en doelsoorten

De commissie MER (Richtlijnen) heeft expliciet verzocht om in de MER voor gebieden die in de PEHS liggen de effecten op de doelsoorten en natuurdoeltypen te beschrijven. In dit gebied kan het natuurdoeltype worden omschreven als 'veenboslandschap', met aspecten van 'rietland en ruigte' en voor het uitgegraven deel 'zoetwatergemeenschap'. Voor dit gebied relevante doelsoorten voor deze natuurdoeltypen zijn (dit geldt voor het gedeelte van het plangebied, dat in de PEHS ligt):

Natuurdoeltype	Doelsoorten
veenboslandschap	Noordse woelmuis, waterspitsmuis, dodaars, grauwe gans, purperreiger, slobbeend, ringslang, vroege glazenmaker
rietland en ruigte	Noordse woelmuis, waterspitsmuis, dodaars, grauwe gans, purperreiger, slobbeend, ringslang, rugstreeppad, vroege glazenmaker
zoet watergemeenschap	waterspitsmuis, dodaars, grauwe gans, purperreiger, slobbeend, ringslang, vroege glazenmaker

Rand moeraszone en de jonge bosaanplant

5. Inventarisatie

Voor de natuurtoets is gebruik gemaakt van actuele flora- en faunagegevens uit de Ecologische Atlas van Amsterdam en kennis van de locatie. Uit recente waarnemingen, bestaande gegevens, aanwezige biotopen en bereikbaarheid via ecologische verbindingen is de conclusie getrokken dat er met de in Bijlage 1 genoemde door de Flora- en faunawet beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied rekening dient te worden gehouden. Hieronder staat een tabel met beschermde soorten, het beschermingsregiem en de compenserende en mitigerende maatregelen.

Beschermde soorten (tabel 1, 2 en 3)

soortgroep	vrijstellingsregeling	ontheffingsregeling Ffw		compenserende/mitigerende maatregelen
	Algemene soorten (tabel 1)	Overige soorten (tabel 2)	strikt beschermde soorten (tabel 3)	
Zoogdieren				
			waterspitsmuis	aanwezigheid is niet aangetoond
			dwergvleermuis	niet van toepassing
			ruige dwergvleermuis	idem
			laatvlieger	idem
	egel			vluchtwegen bij werkzaamheden
	mol			idem
	gewone bosspitsmuis			idem
	huisspitsmuis			idem
	dwergmuis			idem
	dwergspitsmuis			idem
	haas			idem
	konijn			idem
	aardmuis			idem
	rosse woelmuis			idem
	veldmuis			idem
	woelrat			idem
	bosmuis			idem
	wezel			idem
	vos			idem
Amfibieën/reptielen				
			ringslang	Compenserende maatregelen in inrichtingsplan
	kleine watersalamander			sloten vanaf één kant dempen, en eventueel wegvangen
	gewone pad			idem
	bruine kikker			idem

	groene kikker complex			idem
Vissen				
		kleine modderkruiper		sloten vanaf één kant dempen, zodat vissen kunnen vluchten, eventueel wegvangen
Vaatplanten				
	zwanenbloem			
	moeraswespenorchis			uitsteken en verplaatsen
	rietorchis			uitsteken en verplaatsen

Toelichting bij de beschermde soorten

Zoogdieren

De waterspitsmuis is aan de zuid-westelijke kant van het Amsterdam-Rijnkanaal nooit gevangen. Alhoewel het biotoop geschikt lijkt, wordt verondersteld dat hij hier niet voorkomt. De vleermuizen hebben in het plangebied geen winter- of dagverblijven. Ze foerageren langs de randen van het bos.

Broedvogels

Horsten van roofvogels zijn niet gezien. Wel is een jagende buizerd waargenomen. De aanwezigheid van een buizerd was ook al van andere waarnemingen bekend. In 2005 heeft een kolonie oeverzwaluwen in een zandwand aan de noordoostelijke kant van het Amsterdam-Rijnkanaal gebroed. Bij de werkzaamheden was een wand in het zand ontstaan. Deze werd meteen gekoloniseerd. Er zijn geen vogelsoorten (grote bonte specht, ransuil) in het plangebied, waarvan het nest als vaste verblijfplaats in de zin van artikel 11 wordt beschouwd. Dat betekent dat nesten in de broedtijd zijn beschermd, maar daarbuiten niet.

Ringslang

Broeihopen in het Diemberbos gaven tot 2001 grote ringslangvrouwen te zien. Er zijn twee overwinteringsgebieden in het plangebied. Het eerste aan de noordoostkant is inmiddels door de uitgevoerde werkzaamheden ongeschikt geworden. Het tweede bevindt zich vlak langs het Amsterdam-Rijnkanaal (zie kaartje). Kerngebieden voor de ringslang in de nabijheid van het plangebied zijn de Diemer Vijfhoek, de kuststrook van het IJmeer, de spoortaluds en de Diemen.

Luchtfoto met in rood het overwinteringsgebied van ringslangen

Rugstreepad

De rugstreepad is niet in de directe nabijheid van het plangebied waargenomen, maar wel op enige afstand (Diemerpark, rand Amsterdam ZO, Driemond en Bloemendalerpolder). De rugstreepad is echter een zeer mobiele soort, zodat niet kan worden uitgesloten dat deze het plangebied – wanneer daar tijdens werkzaamheden zijn ideale biotoop wordt gecreëerd – kan bereiken.

In de paragraaf 'Mitigerende maatregelen' worden aanbevelingen gedaan om de komst van de rugstreepad tijdens de werkzaamheden te ontmoedigen.

Rode lijstsoorten

Aan de lijst van door Flora- en faunawet beschermde soorten in Bijlage 1 is één - niet-beschermde - soort van de Rode lijst toegevoegd. Voor deze soorten wordt speciale beleidsaandacht gevraagd. De vroege glazenmaker is in de omgeving van Amsterdam overigens niet zeldzaam.

6. Effecten van het plan op de aanwezige flora en fauna

Het tracé

De brug over het Amsterdam-Rijnkanaal wordt ongeveer negen meter hoog. Het eerste deel van de aanlanding bevindt zich op peilers (de zogenaamde aanbruggen), pas verderop is er een dijklichaam. Op het land en onder de aanbruggen blijft het gebied als rietmoeras ingericht. Deze natte strook wordt in Zuidoostelijke richting uitgebreid, in verband met watercompensatie. Doordat er een brede strook onder de aanbruggen naast het ARK als natte natuur wordt ingericht werpt het nieuwe tracé geen grote barrière in het gebied op. Een deel van de nog jonge bosaanplant (elzen, essen en iepen) verdwijnt onder het tracé.

Daarnaast wordt inrichting en beheer van bermen en taluds afgestemd op de biotoop-eisen van de ringslang. Uitbreiding van de waterpartij en inrichting en beheer van de taluds resulteren samen in een verbetering van het leefgebied van de ringslang: overwinteringsplaatsen en uitbreiding van het foerageergebied.

De vleermuizen gebruiken het plangebied alleen als foerageergebied. Hiervan neemt door het kappen van dicht struweel en het ontstaan van meer bosrand het volume toe. Gebouwen (verblijfplaatsen voor vleermuizen) bevinden zich niet in het plangebied. Ook oude bomen met voor vleermuisverblijf geschikte holtes zijn er niet.

De uitvoering van de werkzaamheden

Voorafgaand aan de inrichtingsactiviteiten zullen bij de uitvoering van het plan grondwerken worden verricht, die voor een verstoring in het gebied zullen zorgen. In het werkterrein ligt een overwinteringsgebied voor ringslangen.

De werkzaamheden brengen verstoring of verontrusting met zich mee in de directe omgeving. Het gebied ten zuiden van de aanbruggen en de A1 zal als werkgebied gebruikt worden.

Een deel van het terrein is tijdelijk in gebruik als werkgebied, voor de opbouw van de brug, en wordt later aan de natuur teruggegeven.

Effecten op de ecologische verbindingen

Het tracé van de weg loopt over de ecologische verbinding langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Doordat er een brede strook onder de aanbruggen als natte natuur wordt ingericht werpt het nieuwe tracé geen grote barrière in het gebied op. Het Inrichtingsplan voor de Oostelijke Ontsluiting voorziet verder in Fauna-uittreedplaatsen aan beide zijden van het Amsterdam-Rijnkanaal (in het Inrichtingsplan opgenomen en vervolgens als specifieke voorwaarde opgenomen bij de verstrekte ontheffing voor de werkzaamheden aan de Noordoostzijde). In- en uittreedende dieren moeten zich naar een gedeelte van het gebied met dekking kunnen verplaatsen. In de omgeving van de FUP's wordt daar rekening mee gehouden, door de aanleg van de eerder genoemde passage onder de aanbruggen.

Effecten op de omgeving

In de omgeving bevinden zich de Vogelrichtlijngebieden IJmeer en het Naardermeer. De afstand tot deze gebieden Naardermeer is voldoende groot om te concluderen, dat de aanleg van de ontsluitingsweg niet van invloed is op deze gebieden.

In het noordoostelijke deel Indien een goede faunapassage onder de aanbrug wordt aangelegd, wordt de ecologische verbinding langs het Amsterdam-Rijnkanaal niet geschaad. Een goede ecologische verbinding is nodig om te voorkomen dat delen van de ringslangpopulatie geïsoleerd raken en moet

gezien worden als zorgplicht ten aanzien van deze beschermde soort. Dit deel van het plangebied is geen (P)EHS, zodat er geen compensatieverplichting bestaat.

De aanleg van FUP's aan beide zijden van het kanaal ter hoogte van de brug verbetert de ecologische structuur; zoogdieren en ringslangen krijgen een plaats waar ze uit het Amsterdam-Rijnkanaal kunnen komen; die oversteekmogelijkheid is momenteel niet aanwezig.

Effecten op doelsoorten

Voor de MER is het nodig om de effecten op doelsoorten van natuurdoeltypen te beschrijven, voor zover het plangebied deel uitmaakt van de PEHS.

De grauwe gans, de ringslang en de vroege glazenmaker zijn de soorten van de betreffende natuurdoeltypen, die in het gebied zijn aangetroffen.

Er wordt geen negatief effect op de grauwe gans verwacht; deze vogelsoort laat zich niet zo snel door verkeer verstoren wat wel blijkt uit het feit dat er in het voorjaar van 2006 een broedgeval in het oksel van het Knooppunt was.

Voor de ringslang gaat leefgebied en een overwinteringsplaats verloren, dit wordt gecompenseerd door de aanleg van water, gecombineerd met een op de ringslang gericht beheer. Uiteindelijk zal het effect op de ringslang positief zijn. De ringslang zal geen hinder ondervinden van licht en geluid van de weg. De libellensoort groene glazenmaker komt voor in biotopen met krabbenscheer, deze bevinden zich niet in het plangebied. Groene glazenmakers uit de omgeving zullen niet door geluid en licht verstoord worden.

Effecten op beschermde (tabel 2&3) en Rode-lijst-soorten

Vleermuizen: licht positief effect, door de nieuwe inrichting ontstaan er meer bosranden, waardoor het foerageergebied toeneemt, licht negatief effect door toename van de hoeveelheid licht

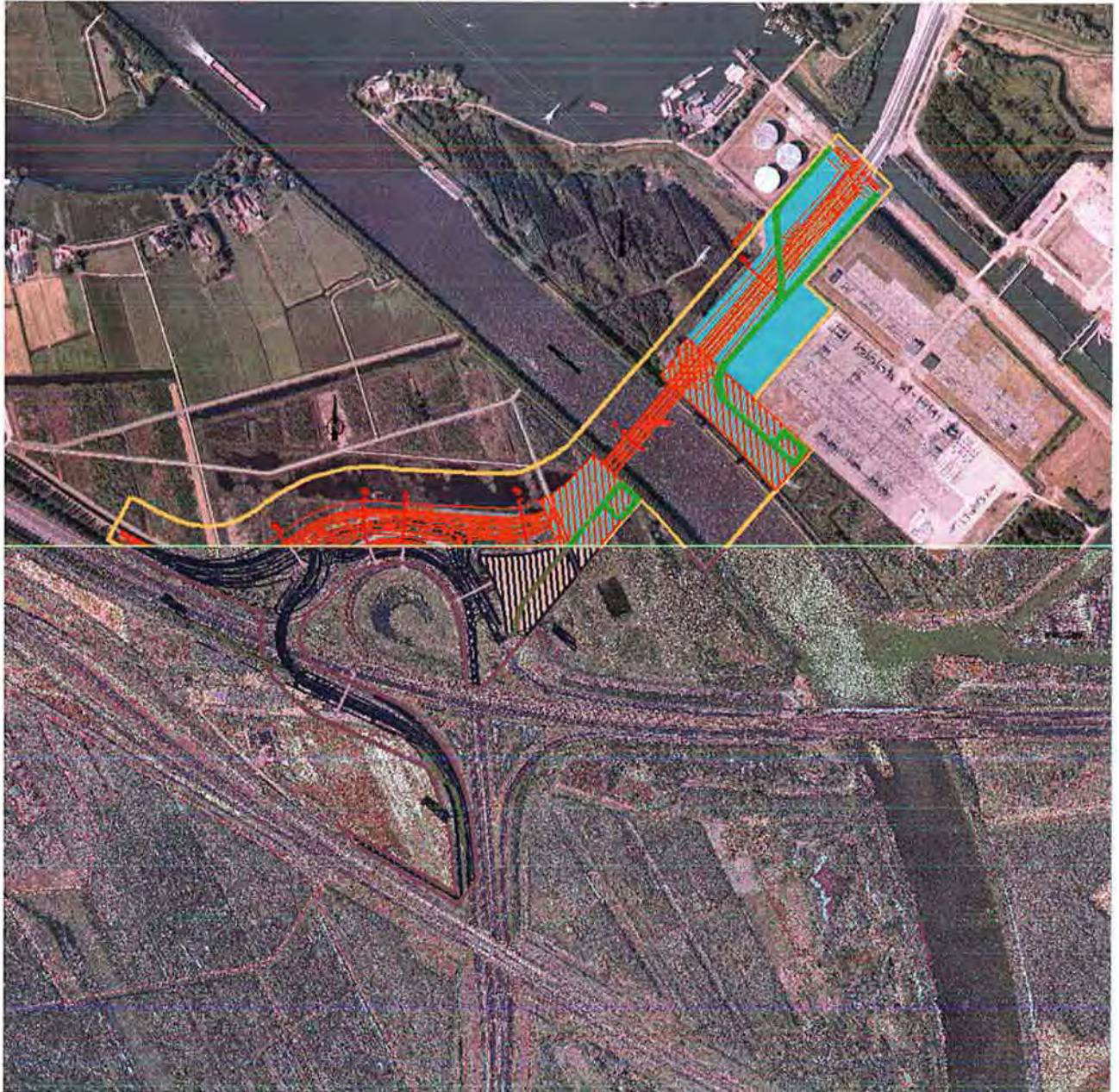
Koekoek: een licht positief effect, door de toename van de hoeveelheid rietland, neemt het leefgebied van de belangrijkste waardvogel – de kleine karekiet – toe.

Ringslang: licht positief effect; door de mitigerende en compenserende maatregelen verbeteren leefgebied en verbindingen. Een overwinteringsplaats gaat verloren.

Kleine modderkruiper: neutraal, door demping verdwijnt klein stukje leefgebied, door aanleg nieuw water komt er leefgebied bij.

In het noordoostelijke deel vormen oevers het leefgebied van de waterspitsmuis (tabel 3 en Rode lijst), door de aanleg van de weg neemt de oeverlengte af.

Het aantal potentiële groeiplaatsen voor moeraswespenorchis en rietorchis neemt af, op termijn komen die voor een deel weer terug.

tracé oos telijke ontsluiting incl. tijdelijke werkerreinen

7. Ontheffing, compensatie en mitigatie

Consequenties gebiedsbescherming

Gezien de afstand kan worden geconcludeerd, dat het tracé tussen Amsterdam-Rijnkanaal en Knooppunt Diemen niet van invloed is op deze Vogelrichtlijngebieden. Dit betekent dat herziening van het bestemmingsplan de kwaliteit van deze gebieden niet zal verslechteren of verstoren. Voor de herziening is dan ook geen goedkeuring van de provincie nodig op grond van de Natuurbeschermingswet. Daar er van verstoring of verslechtering geen sprake is en het plan dus geen significante gevolgen heeft voor deze gebieden hoeft er geen passende beoordeling te worden gemaakt.

Consequenties Flora- en faunawet

Ontheffing

Geconcludeerd kan worden dat er voor het tracé van de Oostelijke ontsluitingsweg IJburg tussen het Amsterdam-Rijnkanaal en Knooppunt Diemen ontheffing dient te worden aangevraagd voor de ringslang en de kleine modderkruiper voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet. Ontheffing kan alleen voor de uitvoering van de werkzaamheden zelf worden aangevraagd en niet voor het bestemmingsplan. De ringslang is een strikt beschermde soort. Bij de ontheffingsaanvraag zal dan ook moeten worden aangegeven, dat er geen alternatieven zijn, die minder schade aan het leefgebied van de ringslang aanrichten of indien er wel alternatieven zijn, waarom deze dan niet zijn gekozen. Voor het verwerken van de ontheffingsaanvraag moet op drie tot zes maanden worden gerekend.

Door het toepassen van een zorgvuldige planning en het toepassen van mitigerende maatregelen kan de schade aan strikt beschermde en andere soorten beperkt blijven. Hierbij moet vooral de broedtijd van de vogels en de voortplantingstijd van amfibieën in acht worden genomen.

Voor het deel ten noordoosten van het Amsterdam-Rijnkanaal is voor de uitvoering van de werkzaamheden een ontheffing verleend van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8, 10 voor moeraswespenorchis en rietorchis en van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9, 10 en 11 voor kleine modderkruiper en van de artikelen 10 en 11 voor de ringslang. Aan de ontheffing zijn specifieke voorwaarden verbonden. De ontheffing is tot 16 maart 2010, geldig.

Compensatie

Zowel de Flora- en faunawet als de Nota Ruimte verlangen compensatie. De Flora- en faunawet door het verlies aan leefgebied en overwinteringsgebied voor de ringslang. De Nota Ruimte vanwege verlies aan oppervlakte van PEHS.

De ringslangpopulatie in deze omgeving is kwetsbaar, door diverse ingrepen is deze onder druk komen te staan. Uitbreiding van het leefgebied en het behouden en verbeteren van ecologische verbindingen voor deze soort is daarom belangrijk.

De in het Inrichtingsplan opgenomen compenserende maatregelen zijn gericht op verbetering het biotoop voor de ringslang en verbetering van ecologische verbindingen.

Inrichting leefgebied voor de ringslang

De moerasstrook blijft onder de weg doorlopen. De taluds van de aan te leggen weg, die op het Zuiden geëxposeerd zijn worden zo ingericht en beheerd dat deze samen met de berm sloten een goed leefgebied en overwinteringsgebied voor de ringslangen vormen.

De ringslang wil zich ongestoord kunnen opwarmen in de zon. Dat betekent dat het talud schaars begroeid moet zijn met open plekken om te zonnen en begroeiing om in weg te duiken. Door een schrale toplaag te gebruiken wordt voorkomen dat er een ruige begroeiing ontstaat. Jaarlijks moet er gemaaid en afgevoerd worden om boom- en struikvorming en verruiging te voorkomen. De ringslang kruipt weg in holtes in talud of dijklichaam om droog en vorstvrij te overwinteren.

In het Inrichtingsplan wordt verder voorzien in de aanleg van twee waterpartijen. Beide sluiten op de bestaande moerasstrook aan: één aan de zuid-oostelijke zijde van de moerasstrook en één aan de zuid-westelijke zijde van de moerasstrook. In het water kan de ringslang op amfibieën jagen. Door deze uitbreiding van de moerasstrook en de afstemming van inrichting en beheer van het talud op de biotoepeisen van de ringslang neemt de kwaliteit van het gebied voor deze soort toe.

Aanleg fauna-uitreedplaats(FUP) aan het Amsterdam-Rijnkanaal.

Ter hoogte van de nieuwe brug worden Fauna-uitreedplaatsen aangelegd. De harde beschoeiing van het Amsterdam-Rijnkanaal wordt aan beide kanten onderbroken door een stukje natuurvriendelijke oever, zodat overstekende dieren aan land kunnen komen. De uitwisseling tussen de verschillende ringslangpopulaties wordt hierdoor verbeterd. Een knelpunt in de verbinding Groene Hart-IJmeerkust wordt opgeheven. Afspraken met Rijkswaterstaat over de aanleg zijn gemaakt.

Het aanbrengen van wildkeringen langs de weg

Het betreden van de weg door ringslangen, zoogdieren en amfibieën wordt onmogelijk gemaakt door de aanleg van een rand langs de weg.

Faunapassages

Er worden voorzieningen getroffen, zodat grondgebonden dieren het wegtracé kunnen passeren.

Mitigerende maatregelen tijdens de uitvoering

Vanuit de zorgplicht, die de Flora- en faunawet oplegt moeten de negatieve gevolgen van de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk worden verzacht. De verstoring van fauna kan worden beperkt door rekening te houden met aspecten als winterrust, voortplantingstijd, broedtijd. Afhankelijk van de voorkomende soorten kan voor de uitvoering van de werkzaamheden een plan worden gemaakt. Deze mitigerende maatregelen zullen aan de planning worden gekoppeld en deel uitmaken van de ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet.

Uitvoeren werkzaamheden in relatie tot de ringslang

Een deel van het werkgebied wordt gebruikt als leefgebied voor ringslangen. Er moet voor worden gezorgd dat het gedeelte van het terrein dat als overwinteringsgebied gebruikt wordt in de winter kaal gemaaid is. De slangen zullen dan uit dit gebied wegblijven. Voor alle ruigte geldt, dat deze voordat de ringslangen uit winterslaap komen weggemaaid moet zijn.

Uitvoeren werkzaamheden in relatie tot broedvogels.

In de vogelbroedtijd (ongeveer van 15 maart tot 15 augustus afhankelijk van soort en weersomstandigheden) moet rekening worden gehouden met alle in het gebied broedende vogels en hun rustplaatsen.

Tijdens de werkzaamheden ontstaan nieuwe biotopen, die nieuwe broedvogels zullen aantrekken. Veldcontrole voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden kan uitsluitel geven. Broedgevallen tijdens de werkzaamheden moeten worden beschermd.

Uitvoeren grondwerkzaamheden in relatie tot zoogdieren.

Voer, indien mogelijk, de grondwerkzaamheden uit in de nazomer, maar in ieder geval buiten de voortplantingstijd van de in het gebied voorkomende beschermde zoogdieren (dus niet in de periode april t/m juli). Bij uitvoering moeten deze zich, zover redelijkerwijs mogelijk, kunnen verplaatsen buiten het bereik van de machines. Voer de werkzaamheden vanaf één kant uit en zorg ook hier voor vluchtroutes in de vorm van gekapt hout. Indien er in het voorjaar en zomer werkzaamheden zijn gepland, wordt geadviseerd om het terrein kaal te houden.

Uitvoeren werkzaamheden aan binnendijkse waterlopen in relatie tot amfibieën en vissen.

Voor de amfibieën en vissen in de sloten zijn er in de directe omgeving alternatieve plekken. Dempen van de sloten vanuit één richting is noodzakelijk, zodat vissen en amfibieën kunnen vluchten. Werkzaamheden aan waterlopen en oevers, zoals dempen, baggeren en het maaien van natte ruigte, worden bij voorkeur in oktober uitgevoerd en zeker niet na maart. De amfibieën zijn in oktober het minst kwetsbaar en nog niet in winterslaap en hebben dan de beste kansen om te overleven.

Uitvoeren werkzaamheden in relatie tot beschermde soorten in de omgeving van het plangebied

Tijdens de werkzaamheden wordt de ideale biotoop voor rugstreeppadden gecreëerd: zandige terreinen met stilstaand water. De kans op de komst van de rugstreeppad in het plangebied kan worden verkleind door het werkterrein zo onaantrekkelijk mogelijk te houden voor de rugstreeppad. Dat betekent dat er geen rommel mag blijven liggen (geen planken o.i.d. waaronder de dieren kunnen schuilen) en dat er geen ondiepe plassen mogen blijven staan in het voortplantingsseizoen (1 april tot 31 augustus). Het bouw materiaal op pallets plaatsen kan een goede oplossing zijn; rugstreeppadden schuilen bijna nooit onder pallets. Indien ondanks de getroffen maatregelen er toch rugstreeppadden opduiken en er voortplanting plaatsvindt in een plas op een plek waar werkzaamheden plaatsvinden, kan de rugstreeppad kan tijdens de werkzaamheden in het plangebied blijven. Door tijdelijke poeltjes te creëren op plaatsen waar tijdens het voortplantingsseizoen niet gewerkt wordt en door het ontstaan van plassen te voorkomen op plekken waar wel wordt gewerkt is de pad veilig door de werkzaamheden heen te loodsen. De omgeving van tijdelijke poeltjes kan geschikt gemaakt worden als dagverblijf voor padden door wat rommel (planken, platen, tegels, etc.) te laten liggen. Door daar waar de werkzaamheden plaatsvinden het juist netjes houden door bouwmaterialen op pallets te zetten wordt voorkomen dat jonge padden het slachtoffer worden van de werkzaamheden. De dynamiek, die door de nieuwe activiteiten wordt veroorzaakt creëert juist goede leefomstandigheden voor de rugstreeppad. De gedeelten van het terrein, waar gewerkt wordt, moeten regelmatig door een ter zake deskundige geïnspecteerd worden, om het ontstaan van voortplantingspoeltjes te voorkomen en indien voortplanting heeft plaatsgevonden maatregelen te treffen. Indien er zich padden bevinden in gebieden, waar gewerkt wordt en de padden daarbij het risico lopen gedood te worden dan worden ze onder begeleiding van een ter zake deskundige weggevangen, bijvoorbeeld met paddengaas en valemers, en verplaatst naar een gedeelte van het gebied waar ze geen risico lopen. Hiervoor is overigens wel een ontheffing Flora- en faunawet nodig.

Tijdens de werkzaamheden is er geen aantrekkelijke biotoop voor de waterspitsmuis.

Voor sommige vogels kan er een geschikt broedbiotoop ontstaan. Steile zandwanden kunnen door oeverwaluwen worden gekoloniseerd, op het zand kunnen vogels van strandvlakten (kleine plevier, scholekster en soms kievit) gaan broeden.

Als deze soorten in het werkgebied opduiken zijn ze beschermd, net als de voortplantingspoeltjes van de rugstreeppad.

Consequenties voor de (P)EHS

Het gedeelte van het plangebied ten noordoosten van het Amsterdam-Rijnkanaal ligt niet in de (P)EHS en valt daarmee niet onder de bescherming door de Nota Ruimte. Het gedeelte ten zuidwesten van het kanaal ligt wel in de (P)EHS.

Door de aanleg van de verbindingsweg gaat er een stuk PEHS verloren. In de directe omgeving behoort alles al tot de EHS. De mogelijkheid om het verlies aan ruimtebeslag door aankoop van terrein in de directe omgeving te compenseren is er dus niet. Kwalitatieve compensatie is wel mogelijk.

Compensatie PEHS

De aanleg van een 'natte ecologische verbinding' tussen de moerasstrook in het plangebied en de Diemen is een mogelijkheid voor kwalitatieve compensatie. De Diemen maken deel uit van de Natuurboog, de ecologische verbindingzone tussen polder De Ronde Hoep en het IJmeer. Door de aanleg van deze verbinding kunnen aan oevers gebonden diersoorten zich beter van het ene kerngebied naar het andere verplaatsen. Een goede natte verbinding tussen de rietzone in het plangebied ontbreekt(nog), alhoewel de afstand relatief kort is.

Er wordt door het stadsdeel Zeeburg gewerkt aan een ecologische verbinding langs de Diemerzeedijk naar het Zeeburgereiland. Zo ontstaat er in de Diemerscheg een netwerk aan ecologische verbindingen, waarbij de voorgestelde verbinding goed aansluit.

Op het onderstaande kaartje staan de voorgestelde verbinding en de andere compenserende maatregelen aangegeven. De verbinding volgt een sloot die moet worden verbreed en er wordt een terrasoever ingericht. Hierlangs kan zich een vegetatie ontwikkelen, met onder andere riet, die aan kleine grondgebonden dieren dekking biedt. Deze sloot sluit aan op een mooi oeverlandje van de Tweede Diem. Ter hoogte van de Diempolderweg moet een goede faunapassage gerealiseerd worden, zodat dieren de weg kunnen passeren.

De Provincie Noord-Holland en de beheerder van het gebied (Groengebied Amstelland) zijn akkoord met het voorstel.

8. Conclusies

De aanleg van de Oostelijke ontsluitingsweg, vanaf de Overdiemerweg tot aan de aansluiting op de A1/A9 en de werkzaamheden aan de afrit Diemen zullen geen significante gevolgen hebben voor de Vogelrichtlijngebieden IJmeer en Naardermeer. Voor de herziening van het bestemmingsplan is dan ook geen goedkeuring van de Provincie nodig op grond van de Natuurbeschermingswet.

In het plangebied komt één soort voor van tabel 3 van de AMvB op de Flora- en faunawet: de ringslang. Dit is een strikt beschermde soort. Verder komt er één soort voor van tabel 2: de kleine modderkruiper. Voor deze soorten is een ontheffingsaanvraag nodig. Voor vogels (te handelen volgens tabel 3) hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd, mits de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd worden.

Verwacht wordt dat het krijgen van een ontheffing voor de ringslang en de kleine modderkruiper geen probleem zal zijn. In het inrichtingsplan zijn een aantal maatregelen opgenomen om de biotoop voor de ringslang te verbeteren, zodat het duurzaam voortbestaan van de populatie niet in gevaar komt. De kleine modderkruiper is niet zeldzaam in en rond Amsterdam. Door zorgvuldig te werk te gaan bij het dempen van sloten kan de schade aan deze soort beperkt blijven.

In het oostelijk gedeelte van het plangebied kwamen ook nog waterspitsmuis, rietorchis en moeraswespenorchis voor, soorten waarvoor geen vrijstelling Flora- en faunawet geldt bij ruimtelijke ingrepen. Voor deze soorten is ontheffing aangevraagd. Door de eerste werkzaamheden is de biotoop voor deze soorten verdwenen, ze komen niet meer voor in het plangebied. Aan de ontheffing voor het eerste deel zijn specifieke voorwaarden gekoppeld, onder andere om het duurzaam voortbestaan van de ringslangpopulatie niet in gevaar te brengen.

In het inrichtingsplan zijn een aantal maatregelen opgenomen om de biotoop voor de ringslang te verbeteren; inrichting en beheer van zuid-geëxposeerde taluds gericht op de ringslang en het verbeteren van ecologische verbindingen. Deze maatregelen compenseren het verlies aan kwaliteit van de PEHS en creëren omstandigheden waardoor het duurzaam voortbestaan van de populatie ringslangen gewaarborgd blijft.

Door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren kan de schade aan beschermde en niet-beschermde soorten beperkt blijven.

Bijlage 1 Lijst van waargenomen soorten per deelgebied

De letters in de laatste kolommen betekenen: H & V, de soort valt onder de Europese Habitat- of Vogelrichtlijn (met bijlage). Tabel AMvB, de soort is beschermd door de Flora- en faunawet en het nummer geeft het beschermingsregiem aan 1=algemeen, 2=overig, 3= strikt beschermd, v=vogels; Rode lijst (Kw=kwetsbaar). Een code voor het voorkomen van de soort in en rond Amsterdam: zzz uiterst zeldzaam; zz zeer zeldzaam; z zeldzaam; a algemeen; aa zeer algemeen) en de aanwezigheid in respectievelijk het deelgebied ten noordoosten van het Amsterdam -Rijnkanaal, het deelgebied ten zuidwesten van het kanaal en het gebied rond afrit Diemen).

		H & V	Tabel AMvB	Rode lijst	Voorkomen Amsterdam	NO	ZW	WW
Zoogdieren								
Egel	Erinaceus europaeus		1		aa	X	X	x
Mol	Talpa europaea		1		aa	X	X	x
Gewone bosspitsmuis	Sorex araneus		1		aa	X	X	X
Huisspitsmuis	Crocidura russula		1		a	X	X	x
Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	H4	3		aa		X	
Dwergmuis	Micromys minutus				a	X		
Dwergspitsmuis	Sorex minutus	F	1		zz	X		
Waterspitsmuis (mogelijk)	Neomys fodiens	F	3	Kw	zzz	X		
Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	F H4	3		aa	X	X	
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	H4	3		a	X	X	
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	H4	3		aa	X	X	
Haas	Lepus europaeus		1		Aa		X	x
Konijn	Oryctolagus cuniculus		1		aa	X	X	
Aardmuis	Microtus agrestis		1		zz	X	X	
Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus		1		z	X	X	
Veldmuis	Microtus arvalis		1		aa	X	X	x
Woelrat	Arvicola terrestris		1		aa	X	X	x
Bosmuis	Apodemus sylvaticus		1		aa	X	X	x
Wezel	Mustela nivalis		1		a	X	X	
Vos	Vulpes vulpes		1		aa	X	X	
Broedvogels								
Knobbelzwaan	Cygnus olor		v		a		X	
Krakeend	Anas strepera		v		z		X	
Wilde Eend	Anas platyrhynchos		v		aa	X	X	
Kuifeend	Aythya fuligula		v		a		X	
Fazant	Phasianus colchicus		v		aa	X	X	
Waterhoen	Gallinula chloropus		v		aa	X	X	
Meerkoet	Fulica atra		v		aa		X	
Houtduif	Columba palumbus		v		aa	X	X	
Koekoek	Cuculus canorus		v	Kw	a	X	X	
Oeverzwaluw	Riparia riparia	F	v		zzz	X		
Winterkoning	Troglodytes troglodytes		v		aa	X	X	
Heggenmus	Prunella modularis		v		aa	X	X	
Roodborst	Erithacus rubecula		v		a	X	X	
Blauwborst	Luscinia svecica	V	v		zz		X	
Rietzanger	Acrocephalus		v		z		X	

		H & V	Tabel AMVB	Rode lijst	Voorkomen Amsterdam	NO	ZW	WW
	schoenobaenus							
Merel	Turdus merula		v		aa	X	X	
Zanglijster	Turdus philomelos		v		aa	X	X	
Sprinkhaanzanger	Locustella naevia		v		zz		X	
Bosrietzanger	Acrocephalus palustris		v		a		X	
Kleine karekiet	Acrocephalus scirpaceus		v		aa	X	X	x
Grasmus	Sylvia communis		v		a	X	X	
Tuinfluitier	Sylvia borin		v		aa	X	X	
Zwartkop	Sylvia atricapilla		v		aa	X	X	
Tjiftjaf	Phylloscopus collybita		v		aa	X	X	x
Fitis	Phylloscopus trochilus		v		aa	X	X	x
Koolmees	Parus major		v		aa	X	X	
Ekster	Pica pica		v		aa	X	X	
Zwarte Kraai	Corvus corone corone		v		aa	X	X	
Putter	Carduelis carduelis		v		a		X	
Rietgors	Emberiza schoeniclus		v		a		X	
Reptielen/amfibleën								
Ringslang	Natrix natrix		3	Kw	z	X	X	
Kleine watersalamander	Triturus vulgaris		1		aa	X	X	
Gewone pad	Bufo bufo		1		aa	X	X	
Bruine kikker	Rana temporaria		1		aa	X	X	
Groene kikker complex	Rana esculenta (synklepton)		1		aa	X	X	
Vissen								
Kleine modderkruiper	Cobitis taenia	H2	2		zz	X	X	x
Libellen								
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles			Kw	a	X	X	
Vaatplanten								
Zwanenbloem	Butomus umbellatus	F	1		a	X		
Moeraswespenorchis	Epipactis palustris	F	2		zz	X		
	Dactylorhiza majalis				z	X		
Rietorchis	praetermissa	F	2					

Bijlage 2 Doorwerking per bestemmingsplan

Algemeen

In deze bijlage is per bestemmingsplan samengevat:

- welke soorten- en gebiedsbescherming er geldt;
- welke wetgeving, dan wel welk beleid t.a.v. die soorten- en gebiedsbescherming geldt
- welke concrete maatregelen er genomen moeten worden.

Derde Wijziging bestemmingsplan Buitengebied Diemen

Voor deze bestemmingsplanwijziging geldt de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur(EHS).

Voor het noordoostelijk deel van het plangebied is ontheffing van de Flora- en faunawet verkregen voor de moeraswespenorchis, de rietorchis en de ringslang. De waterspitsmuis komt in de omgeving van dit deel van het plangebied voor. De biotoop van dit deel van het plangebied is inmiddels niet meer geschikt voor de waterspitsmuis.

Voor de werkzaamheden aan de zuidwestelijke kant zijn ontheffingen van de Flora- en faunawet nodig voor de kleine modderkruiper en de ringslang. Met de planning van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de broedvogels. De nesten zijn gedurende de broedtijd beschermd.

Het verlies aan oppervlakte EHS wordt kwalitatief gecompenseerd door de aanleg van een 'natte' ecologische verbinding vanuit de moerasstrook nabij het knooppunt Diemen naar de Diem. Deze verbinding wordt gerealiseerd door een bestaande poldersloot te verbreden en zodanig in te richten dat er een natuurvriendelijke oever ontstaat. Hierdoor ontstaat er een op de ringslang gerichte verbinding. Daarnaast zijn de volgende mitigerende maatregelen in dit plan opgenomen. Dit zijn ook specifieke voorwaarden voor de ontheffing van de Flora- en faunawet.

1. Inrichting taluds ten behoeve van leefgebied voor de ringslang

De moerasstrook blijft onder de weg doorlopen. De taluds van de aan te leggen weg, die op het zuiden geëxposeerd zijn worden zo ingericht en beheerd dat deze samen met de bermsloten een goed leefgebied en overwinteringsgebied voor de ringslangen vormen. De ringslang wil zich ongestoord kunnen opwarmen in de zon. Dat betekent dat het talud schaars begroeid moet zijn met open plekken om te zonnen en begroeiing om in weg te duiken. Door een schrale toplaag te gebruiken wordt voorkomen dat er een ruige begroeiing ontstaat. Beheer moet er gericht zijn om boom-, struikvorming en verruiging te voorkomen. De ringslang kruipt weg in holtes in talud of dijklichaam om droog en vorstvrij te kunnen overwinteren.

2. Ecologische verbinding onder de aanbruggen

Om de migratiemogelijkheden van grond- en oevergebonden soorten niet verder te beperken komen er onder de aanbruggen van de nieuwe brug brede ecologische verbindingen; nat en droog, met aan de zuidzijde behoud van zoveel mogelijk van de bestaande rietzone. De droge verbinding wordt gevormd door de taluds van de dijken langs het Amsterdam-Rijnkanaal. De natte verbinding wordt gevormd door een bermsloot.

3. Aanleg fauna-uittreedplaats (fup) aan het Amsterdam-Rijnkanaal

Ter hoogte van de nieuwe brug worden fauna-uittreedplaatsen aangelegd. De harde beschoeiing van het Amsterdam-Rijnkanaal wordt aan beide kanten onderbroken door een stukje natuurvriendelijke oever, zodat overstekende dieren aan land kunnen komen. Deze zullen uitgevoerd worden als een inkassing in de oever, waarin een helling is aangebracht. De uitwisseling tussen de verschillende ringslangpopulaties wordt hierdoor verbeterd.

4. Het aanbrengen van wildkeringen langs de weg

Het betreden van de weg door ringslangen, zoogdieren en amfibieën wordt onmogelijk gemaakt door de aanleg van een opstaande rand langs de weg.

Deze maatregelen zijn uitgewerkt in een compensatieplan, dat door de Provincie is goedgekeurd.

Vierde Partiële Herziening bestemmingsplan Buitengebied Diemen

Voor deze bestemmingsplanwijziging geldt de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur(EHS).

Voor de werkzaamheden bij de Weteringweg is geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig. De werkzaamheden kunnen zo worden uitgevoerd dat de kleine modderkruiper en de ringslang niet worden geschaad. Verder dient met de planning van de werkzaamheden rekening te worden gehouden met de broedvogels. De nesten zijn gedurende de broedtijd beschermd. Voor de ringslang en andere grondgebonden is er langs het spoor een migratiemogelijkheid over de Weteringweg. Voorgesteld wordt om deze verbinding te verbeteren door dekkingsmateriaal aan te brengen.

Voor de compensatie van het kwantitatieve verlies van EHS wordt aangesloten bij de voor de Derde Wijziging bestemmingsplan Buitengebied Diemen genoemde kwalitatieve compensatie.